

การอนุรักษ์ป่าชายเลนคลองเกาะผี

องค์การบริหารส่วนตำบลวิจิต จังหวัดภูเก็ต

พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลวิจิตเป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่ระหว่างทะเลและภูเขา ในส่วนที่ติดกับทะเลเป็นป่าชายเลนขนาดใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 900 ไร่ แต่พื้นที่ป่าชายเลนบางส่วนถูกบุกรุกทำลายและเริ่มเสื่อมโทรมลง จนเหลือพื้นที่ป่าเพียงประมาณ 500 ไร่ ที่ผ่านมาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้พยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยจัดให้เจ้าหน้าที่ของ อบต. ทำหน้าที่เฝ้าดูแลและระวังป่าชายเลน แต่จำนวนของเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถดูแลพื้นที่ป่าชายเลนในตำบลวิจิตได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับที่ผ่านมาประชาชนในพื้นที่ที่ไม่มีส่วนร่วมในการดูแลและอนุรักษ์ป่าชายเลน ดังนั้นการแก้ไขปัญหাপ่าชายเลนเสื่อมโทรมจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้บริหาร อบต. จึงมีแนวคิดที่จะจัดให้มีการดูแลรักษาป่าชายเลน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

ข้อมูลพื้นฐาน :
ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ:เมืองภูเก็ต
จังหวัด:ภูเก็ต

ประชากร: 34,029 คน

พื้นที่: 56 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล
การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีนวัตกรรม

ในปี 2545 อบต. วิจิต ได้จัดให้มี “การอนุรักษ์ป่าชายเลนคลองเกาะผี” ซึ่งตั้งอยู่ในเขตตำบลวิจิต เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- 1.ร่วมมือกับโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตตำบลวิจิต เพื่อจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เยาวชนในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ของ อบต. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เยาวชน มีความรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติภายในท้องถิ่น
- 2.เผยแพร่กิจกรรมปลูกป่าชายเลน โดยมีรายละเอียด คือ
 - 1) ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อขอความร่วมมือให้นักเรียนในโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลน
 - 2) ขอความร่วมมือให้ประชาชนในพื้นที่ช่วยกันสอดส่องดูแลพื้นที่ป่าชายเลน และเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน โดยใช้ป้ายประกาศ และการกระจายเสียงผ่านเสียงตามสาย
 - 3) ทำหนังสือถึงหน่วยงานราชการต่างๆ ในตำบลวิจิต เพื่อขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการในตำบลวิจิต เข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลน
- 3.ขอความร่วมมือจากสวนป่าบางขนุน ซึ่งเป็นศูนย์เพาะพันธุ์กล้าไม้ของกรมป่าไม้ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดภูเก็ต เพื่อขอรับการสนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ป่าชายเลน นำไปปลูกทดแทนในพื้นที่ป่าชายเลน กที่เสื่อมโทรมและถูกทำลายลงไป
4. จัดให้มีการกิจกรรมปลูกป่าชายเลนร่วมกันระหว่าง เยาวชน, ประชาชน, ข้าราชการของหน่วยราชการในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ของ อบต. วิจิต เป็นประจำทุกปี โดยจะจัดขึ้น 1 ครั้ง ในช่วงเดือนมกราคม เพื่อขยายพื้นที่ป่าชายเลนทดแทนส่วนที่เสื่อมโทรมและถูกทำลายลงไป

การระดมทรัพยากร

เงินงบประมาณ	-อบต.วิซิด ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในโครงการ ปีละประมาณ 30,000 บาท
บุคลากร	1.พนักงานของ อบต. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ทำหน้าที่ประสานงานโครงการ จำนวน 1 คน 2.อาสาสมัครปลูกป่าชายเลน ซึ่งประกอบด้วย -เยาวชนในโรงเรียนภายในตำบลวิซิด จำนวนประมาณ 500 คน -ประชาชนในตำบลวิซิด จำนวนประมาณ 200 คน -สมาชิก อบต. วิซิด และผู้นำชุมชน จำนวน 30 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ตุลาคม 2545	- ปลัด อบต. นำแนวคิดในการอนุรักษ์ป่าเลนโดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม เข้าหารือในที่ประชุมสภา อบต. เพื่อระดมความคิดเห็น - จัดทำโครงการอนุรักษ์ป่าชายเลน บริเวณคลองเกาะผี ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชายเลนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในตำบลวิซิดโดยมอบหมายให้พนักงานของอบต. ตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานปลัดอบต. เป็นผู้รับผิดชอบประสานงานโครงการ - ประสานกับโรงเรียนในเขตตำบลวิซิด ทั้ง 5 แห่ง เพื่อสอบถามถึงความเป็นไปได้ ในการขอความร่วมมือให้เยาวชนในโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลนและเสริมสร้างความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เยาวชน	- ปลัด อบต. - สภา อบต. - เจ้าหน้าที่ของ อบต. ผู้รับผิดชอบโครงการ
พฤศจิกายน 2545	- ทำหนังสือถึงหน่วยงานราชการต่างๆ ในตำบลวิซิด เพื่อขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการในตำบลวิซิด เข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน - ขอร่วมมือจากสวนป่าบางขุนเพื่อขอรับการสนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ป่าชายเลน นำไปปลูกทดแทนในพื้นที่ป่าชายเลนที่เสื่อมโทรมและถูกทำลายลงไป - เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน โดยใช้ป้ายประกาศ และการกระจายเสียงฝ่ายเสียงตามสาย	- เจ้าหน้าที่ของ อบต. ผู้รับผิดชอบโครงการ - เจ้าหน้าที่ของ อบต. ผู้รับผิดชอบโครงการ - ปลัด อบต.
ธันวาคม 2545	- ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ถึงประโยชน์ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนแก่ประชาชนในชุมชน เพื่อขอความร่วมมือให้ประชาชนในพื้นที่ช่วยกันสอดส่องดูแลพื้นที่ป่าชายเลน รณรงค์ให้ประชาชนที่บุกรุกป่าชายเลนย้ายออกนอกพื้นที่ - สำรวจพื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรม ในเขตตำบลวิซิด เพื่อเตรียมความพร้อมในการปลูกป่าชายเลน	- สมาชิกสภา อบต. - เจ้าหน้าที่ของ อบต.

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มกราคม 2546	- จัดกิจกรรมปลูกพันธุ์กล้าไม้ ในบริเวณป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม	- เยาวชนในโรงเรียนภายในตำบลวิชิต, ประชาชนในตำบลวิชิต, สมาชิกสภาอบต. และเจ้าหน้าที่ของ อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

--หน่วยงาน/องค์กร--

-- บทบาทความร่วมมือ --

-สวนป่าไม้บางขนุน -โรงเรียนในเขตตำบลวิชิต ทั้ง 5 แห่ง -หน่วยงานราชการต่างๆ ในตำบลวิชิต	-สนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ป่าชายเลน นำไปปลูกทดแทนในพื้นที่ป่าชายเลนที่เสื่อมโทรมและถูกทำลายลงไป -สนับสนุนให้เยาวชนในโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน และเสริมสร้างความรู้ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เยาวชน -ให้ความร่วมมือประชาสัมพันธ์ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

- 1.ป่าชายเลนในเขตตำบลวิชิตถูกบุกรุกทำลายและเริ่มเสื่อมโทรม จากที่เคยมีเนื้อที่ประมาณ 900 ไร่ ลดเหลือเพียง ประมาณ 500 ไร่
- 2.ประชาชนไม่มีส่วนร่วมและขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

หลังการดำเนินการ

- 1.มีการปลูกกล้าไม้ทดแทนในบริเวณป่าชายเลนที่ถูกเสื่อมโทรม จนเกือบเต็มพื้นที่ 900 ไร่ และมีการจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเป็นประจำทุกปีเพื่อปลูกกล้าไม้ทดแทนส่วนที่ไม่เติบโต
- 2.ประชาชนและเยาวชนมีส่วนร่วมในการรักษาป่าชายเลนในชุมชนด้วยการร่วมกิจกรรมปลูกป่า และมีการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ช่วยกันสอดส่องดูแลพื้นที่ป่าชายเลน จนทำให้ประชาชนที่เคยบุกรุกป่าชายเลนย้ายออกนอกพื้นที่ด้วยความสมัครใจ

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ในช่วงแรกๆที่เริ่มดำเนินโครงการประชาชนที่บุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนไม่ยอมย้ายออกนอกพื้นที่	1. เจ้าหน้าที่ของ อบต. รณรงค์และขอความร่วมมืออย่างต่อเนื่องผ่านการกระจายเสียงตามสาย โดนเน้นให้ทราบว่า การกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และอาจจะต้องใช้อำนาจบังคับหากยังฝ่าฝืน
2. ในการจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนประจำปี พันธุ์ไม้ที่ได้รับความนิยมจากสวนป่าบางชนิดมีไม่เพียงพอ	2. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมป่าไม้ เพื่อขอพันธุ์กล้าไม้เพิ่มเติม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความสำเร็จของโครงการนี้เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลวิชิตทั้ง 5 แห่ง ที่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน และเสริมสร้างความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เยาวชน เจ้าหน้าที่ของสวนป่าบางชนิด ที่ให้ความอนุเคราะห์พันธุ์กล้าไม้ ตลอดจนถึงความร่วมมือเป็นอย่างดีของประชาชนในพื้นที่ ที่ได้เข้าร่วมโครงการปลูกป่า และช่วยสอดส่องดูแลทรัพยากรป่าชายเลน และราษฎรที่เคยบุกรุก ป่าชายเลนที่ยินยอมย้ายออกจากพื้นที่ป่าชายเลนด้วยความสมัครใจ

บทเรียนที่ได้รับ

ดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของสวนรวม จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญการรักษาทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นสมบัติของสวนรวมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

ท้องถิ่นอื่นสามารถนำโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยสิ่งสำคัญจะต้องคำนึงถึงคือ จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนและเยาวชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางสาววัลลภา คล้ายบุตร
ตำแหน่ง : หัวหน้าสำนักงานปลัด
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลวิชิต
ที่อยู่ : หมู่ที่ 1 ตำบลวิชิต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
โทรศัพท์ : (076) -214418, 214-934,245-339-40

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิทย์ใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 1 ตำบลวิชัย อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน 55000
ขนาดพื้นที่	56 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	26,041,889.09 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
งบประมาณรายได้	37,638,986.34 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	81 คน ทั้งหมด 20 คน พนักงานท้องถิ่น 8 คน ลูกจ้างประจำ 53 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	34,029 คน (ประชากรแฝงอีกประมาณ 20,000 คน)
จำนวนครัวเรือน	11,273 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตชุมชน	พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลนากลางเป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่ระหว่างทะเลกับภูเขา พื้นที่ที่ติดกับทะเลมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่ที่ติดเนินภูเขาจะเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ราบ อยู่ในเขตอากาศร้อนแต่ไม่ถึงกับร้อนจัด เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากทะเล ตลอดทั้งปีจะมีเพียง 2 ฤดู คือฤดูร้อนกับฤดูฝน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น ทำธุรกิจ และรับจ้างทั่วไป บางส่วนประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนยางพารา และเลี้ยงสัตว์